

פ"ה א ב מ"ב פ"ד מהל' שפירח הלכה ב סמג עין פט: פט: פ"ג ג ד מ"י פ"ב ע"ס הלכה ח סמג ע"ס טו"ע ח"מ ס"י לא טע"ף ב:

ז"ה ה מ"י פ"ג מהלכות עין ממון הלכה י"ד ע"י ופ"י בהשגות ובמ"מ ופ"י ע"ס הלכה ה סמג עין פ"ט טו"ע ח"מ ס"י ע"ס טע"ף ה וע"י בהג"ה ופ"י ע"ס טע"ף א ופ"י ע"ס פ"ח ר טו"ע ע"ס ס"י לא טע"ף ב בהג"ה: פ"ט ז מ"י פ"י מהלכות שפירח הלכה א וע"י בהשגות ובמג"א משנה סמג עין פט טו"ע ח"מ ס"י ע"ס טע"ף ב:

לעני רש"י

קרי"ן קרי"ן טו"ס. פט"ל.

מוסף רש"י

מה לי לשקר במקום עדים. דאין סהדי דכל שעתא חיילא מיל' וכוונתו כו' ובבב"ר ז' י"ב ע"ב ויטול מעותיה ויבעי שאלה ויטול את חובו (שבתות מג):

דברי הכל אבד המשכון אבדו מעותיו. פירוש לכך מודה רבי אליעזר משום דהוי שלא בשעת הלואה וקני משכון ושטר נקט לאו דוקא אלא לומר דאיידי שלא בשעת הלואה דכיון שעשה שטר מסתמא לא נקח משכון בשעת הלואה [עד] אחרי כן אצל רישא דפליגי היינו בשעת הלואה ולמאי דמוקי לה דפליגי דרבי יצחק היה סבור דרבי יצחק איירי חף בשעת הלואה ורבי אליעזר פליגי עליה כהא אב"ל כפיפא דאיידי שלא בשעת הלואה מודה דקני דיעקר קרא דולך מהיה נדקה איירי שלא בשעת הלואה ועל פ"ה דפי' שלהי שזועת הדיינים (שזועות ד' מד. ושם ד"ה מאי) דמשום שטר מודה ר' אליעזר כפיפא דכיון דיש שטר לשם משכון קבל ולא לזכרון דברים בעלמא כמו ברישא תימה דאי ברישא לא נקט משכון אלא לזכרון דברים בעלמא משום דליכא שטרא א"כ אמאי לא יהיה משמט אפילו שזה המשכון כנגד מעותיו דמשמע כזוהב (ע"ל ע"ג). דהיכא דלא נקט אלא לזכרון דברים בעלמא דמשמט והתם משמע דאם שזה משכון כנגד מעותיו לכ"ע אינו משמט ועוד אמאי קאמר (א) מתניין מזורתא דלא כרבי אליעזר לוקמה בשטר דמודה ר' אליעזר אלא ש"מ דלף ר' אליעזר אינו מודה אלא שלא בשעת הלואה ומיהו יש לתרץ דהלוי על המשכון משמע בלא שטר ועוד דאי מתני' מיירי בשטר לא היה פליגי ר' יהודה דאמר הלוי מעות שומר חנם דלא יחלוק רבי אליעזר ורבי עקיבא ובה"ג דרבי יהודאי גאון נמי משמע דפיפא דהלוי בשטר איירי שלא בשעת הלואה דמוקי הא דאמר רבי יצחק דב"ח קונה משכון היינו דוקא שלא בשעת הלואה אבל בשעת הלואה לא קני היינו דוקא בשטר דכיון דאיכא שטרא לא סמך אמשכון אלא אשטרא אבל בלא שטר אפילו בשעת הלואה קני והוי שומר שטר אע"ג דאיכא שטרא דודאי אמשכון סמך וא"כ סיפא דהלוי בשטר איירי שלא בשעת הלואה דבשעת הלואה לא איצט מעותיו דאשטר סמך ומה שר"ל דהיכא דליכא שטר קני אפילו בשעת הלואה לא מטעם דר' יצחק א' דקרא לא איירי אלא שלא בשעת הלואה אלא קני מדשמואל וסברי דהלכה כשמואל ואין הלכה כרבי יוסף:

והא אידי ואידי הוהוה ע"ה המשכון קתני. משמע דמלוה חזירו על המשכון משמע בשעת הלואה ומינה דכפרה השולח (וישן לו. ושם ד"ה שאין) קאמר תנן המלוה את חזירו על המשכון והמוסר שטרותיו לז"ד אינו משמט ומפ' התם דהמלוה

על המשכון אינו משמט משום דקני ליה מדר' יצחק והא לא קאמר רבי יצחק אלא שלא בשעת הלואה ועל המשכון ועל המשכון דאפילו בשעת הלואה אינו משמט ויש לומר דכיון שלא בשעת הלואה קני ליה לגמרי מדרבי יצחק בשעת הלואה נמי ליכא קנין אלא שעבוד אלס שעבודיה ליחשב ולא של אחיך צידך וכן כפרה כל שעה (פסחים ד' לא: ושם ד"ה מדר"ה) גבי ישראל שהלוי לנכרי על חמנו ועבר עליו משום דרבי יצחק כדאמרין התם התם נמי כיון דשלא בשעת הלואה קני אהני שעבודיה בשעת הלואה ליחשב כשל ישראל וכן נכרי שהלוי לישראל על חמנו אי לאו דנכרי מישראל לא קני לא היה נאסר חף משכנו בשעת הלואה דלא קני כיון דשלא בשעת הלואה היה קני בשעת הלואה נמי היה אלס שעבודיה דנכרי שלא יטורן לנכרו וחף על גב דהוי לישראל וקרינא ביה שלן מ"מ מדאפקיה קרא מלא ימלא לא מחייב אלא כשמנאי לו לגמרי וכיון דאלס שעבודיה דנכרי לא השיב מנאי והכי נמי אמרין כפרה קמא דפסחים ד' ג. ושם ד"ה יחד) יחד לו בית אין זוקן לנכר אע"ג דחשיב לגמרי כשל ישראל כיון דקבל אחריות מ"מ כיון דיחד לו בית אינו מנאי אלא:

עד דאסא אנגיב. בלא פשיעה ומייבניהו משום גמיצה דשומר שטר: סדינא. של פשתן ואין מים מכזיין אותו כל כך: סרבלא. גלופקרא שקורין קו"ץ והוא של זמר והרבה מים נבלעין בו ומכזיין אותו לפיכך פשט הסרבל ונתמכה בסדין: שאלא כבעלים היא. ששעת השאלה היה המשאל במלכתו של שאל ונשא סרבל שלו על חמורו ומעביר לו על אמת המים: במקום עדים. דאין סהדי שאין אותו הדך בלא מים: הנח לפניך אינו לומר שומר חנם. כו'. כיון דאמר ליה לפניך מיני ונטר לך קא"ל: לימא. ה"ה סתמא תנאי היא: אם הכניס ברישות. משנה היא דכפרה שור שנגח את הפרה (ב"ק ד' מו.) כקדקד שהכניס קדירותיו ושדכן שורו של בעל הבית או הכניס שורו ונגחו שורו של בעל הבית או שהכניס פירותיו ואלכלתן בהמתו: בעל חצר חייב. כזוקו דכי אמר ליה עול עול ואנטר לך קאמר ליה וה"ה הנח סתמא כשוק: רבי אומר כזוקן אינו חייב. דעול ומיני ונטר לך קאמר ליה וה"ה להנח סתמא כשוק: דכה נטורי היא. שאין אדם מכניס דבר לתוכה אלא להשתמר בה דאין טורח בשמירתה: עול דאינטר לך קאמר ליה. שאין שמירה קשה עליו: דאי לאוהי רשואה כשי למישקל מיניה. בתמיה: יאשע. שלא פשע דשומר חנם הוא עליו דאין אדם נוטל משכנו לגזיניא אלא להיות נטוח בתעומתו שלא יוכל לכפור ולעולם שומר חנם הוא עליו שאם אבד יגבה ממקום אחר: אבל הלוי אלף וזו בשטר והניח לו משכון עליהם דכרי הכל אבדו מעותיו. דהא משכון ודאי לגזיניא שקל לגבות הימנה דסתם שטר יש בו שעבוד קרקעות ויש לו מהיכן לגבות וזכונת הוא וגם לכפור אינו יכול דהא קאי שטרא הלכך לאו לזכרון דברים נקטיה: כאן שמשכנו בשעת הלואה. קאמר ר' אליעזר שומר חנם ומתני' כשמשכנו שלא בשעת הלואה אלא לאחר זמן כשנצטו מעותיו כז"ד ולא שילם ומשכנו על פי בית דין דההוא ודאי לגזיניא שקליה: על

התם אלא ובהצרו דלעילוי רשותא קא בעי למשקל מיניה וכי יהיב ליה רשותא לעילוי תיב ונטר לך קאמר ליה אבל הכא הנח ואנא מנטרנא קאמר ליה דאי סלקא דעתך הנח ותיב ונטר קאמר ליה אי לאותבה רשותא בעי למשקל מיניה: הלוהו על המשכון שומר שטר: לימא מתניתין דלא כר' אליעזר דתניא המלוה את חזירו על המשכון ואבד המשכון ישבע ויטול מעותיו דברי רבי אליעזר רבי עקיבא אומר יכול לומר לו כלום הלוייתי אלא על המשכון אבד המשכון אבדו מעותיך אבל הלוהו אלף וזו בשטר והניח לו משכון עליהם ד"ה אבד המשכון אבדו מעותיו אפילו תימא רבי אליעזר ולא קשיא כאן שמשכנו בשעת הלואהו כאן שמשכנו שלא בשעת הלואהו והא אידי ואידי הלוהו

על המשכון אינו משמט משום דקני ליה מדר' יצחק והא לא קאמר רבי יצחק אלא שלא בשעת הלואה ועל המשכון ועל המשכון דאפילו בשעת הלואה אינו משמט ויש לומר דכיון שלא בשעת הלואה קני ליה לגמרי מדרבי יצחק בשעת הלואה נמי ליכא קנין אלא שעבוד אלס שעבודיה ליחשב ולא של אחיך צידך וכן כפרה כל שעה (פסחים ד' לא: ושם ד"ה מדר"ה) גבי ישראל שהלוי לנכרי על חמנו ועבר עליו משום דרבי יצחק כדאמרין התם התם נמי כיון דשלא בשעת הלואה קני אהני שעבודיה בשעת הלואה ליחשב כשל ישראל וכן נכרי שהלוי לישראל על חמנו אי לאו דנכרי מישראל לא קני לא היה נאסר חף משכנו בשעת הלואה דלא קני כיון דשלא בשעת הלואה היה קני בשעת הלואה נמי היה אלס שעבודיה דנכרי שלא יטורן לנכרו וחף על גב דהוי לישראל וקרינא ביה שלן מ"מ מדאפקיה קרא מלא ימלא לא מחייב אלא כשמנאי לו לגמרי וכיון דאלס שעבודיה דנכרי לא השיב מנאי והכי נמי אמרין כפרה קמא דפסחים ד' ג. ושם ד"ה יחד) יחד לו בית אין זוקן לנכר אע"ג דחשיב לגמרי כשל ישראל כיון דקבל אחריות מ"מ כיון דיחד לו בית אינו מנאי אלא:

עד דאסא אנגיב. בלא פשיעה ומייבניהו משום גמיצה דשומר שטר: סדינא. של פשתן ואין מים מכזיין אותו כל כך: סרבלא. גלופקרא שקורין קו"ץ והוא של זמר והרבה מים נבלעין בו ומכזיין אותו לפיכך פשט הסרבל ונתמכה בסדין: שאלא כבעלים היא. ששעת השאלה היה המשאל במלכתו של שאל ונשא סרבל שלו על חמורו ומעביר לו על אמת המים: במקום עדים. דאין סהדי שאין אותו הדך בלא מים: הנח לפניך אינו לומר שומר חנם. כו'. כיון דאמר ליה לפניך מיני ונטר לך קא"ל: לימא. ה"ה סתמא תנאי היא: אם הכניס ברישות. משנה היא דכפרה שור שנגח את הפרה (ב"ק ד' מו.) כקדקד שהכניס קדירותיו ושדכן שורו של בעל הבית או הכניס שורו ונגחו שורו של בעל הבית או שהכניס פירותיו ואלכלתן בהמתו: בעל חצר חייב. כזוקו דכי אמר ליה עול עול ואנטר לך קאמר ליה וה"ה הנח סתמא כשוק: רבי אומר כזוקן אינו חייב. דעול ומיני ונטר לך קאמר ליה וה"ה להנח סתמא כשוק: דכה נטורי היא. שאין אדם מכניס דבר לתוכה אלא להשתמר בה דאין טורח בשמירתה: עול דאינטר לך קאמר ליה. שאין שמירה קשה עליו: דאי לאוהי רשואה כשי למישקל מיניה. בתמיה: יאשע. שלא פשע דשומר חנם הוא עליו דאין אדם נוטל משכנו לגזיניא אלא להיות נטוח בתעומתו שלא יוכל לכפור ולעולם שומר חנם הוא עליו שאם אבד יגבה ממקום אחר: אבל הלוי אלף וזו בשטר והניח לו משכון עליהם דכרי הכל אבדו מעותיו. דהא משכון ודאי לגזיניא שקל לגבות הימנה דסתם שטר יש בו שעבוד קרקעות ויש לו מהיכן לגבות וזכונת הוא וגם לכפור אינו יכול דהא קאי שטרא הלכך לאו לזכרון דברים נקטיה: כאן שמשכנו בשעת הלואה. קאמר ר' אליעזר שומר חנם ומתני' כשמשכנו שלא בשעת הלואה אלא לאחר זמן כשנצטו מעותיו כז"ד ולא שילם ומשכנו על פי בית דין דההוא ודאי לגזיניא שקליה: על

התם אלא ובהצרו דלעילוי רשותא קא בעי למשקל מיניה וכי יהיב ליה רשותא לעילוי תיב ונטר לך קאמר ליה אבל הכא הנח ואנא מנטרנא קאמר ליה דאי סלקא דעתך הנח ותיב ונטר קאמר ליה אי לאותבה רשותא בעי למשקל מיניה: הלוהו על המשכון שומר שטר: לימא מתניתין דלא כר' אליעזר דתניא המלוה את חזירו על המשכון ואבד המשכון ישבע ויטול מעותיו דברי רבי אליעזר רבי עקיבא אומר יכול לומר לו כלום הלוייתי אלא על המשכון אבד המשכון אבדו מעותיך אבל הלוהו אלף וזו בשטר והניח לו משכון עליהם ד"ה אבד המשכון אבדו מעותיו אפילו תימא רבי אליעזר ולא קשיא כאן שמשכנו בשעת הלואהו כאן שמשכנו שלא בשעת הלואהו והא אידי ואידי הלוהו

על המשכון אינו משמט משום דקני ליה מדר' יצחק והא לא קאמר רבי יצחק אלא שלא בשעת הלואה ועל המשכון ועל המשכון דאפילו בשעת הלואה אינו משמט ויש לומר דכיון שלא בשעת הלואה קני ליה לגמרי מדרבי יצחק בשעת הלואה נמי ליכא קנין אלא שעבוד אלס שעבודיה ליחשב ולא של אחיך צידך וכן כפרה כל שעה (פסחים ד' לא: ושם ד"ה מדר"ה) גבי ישראל שהלוי לנכרי על חמנו ועבר עליו משום דרבי יצחק כדאמרין התם התם נמי כיון דשלא בשעת הלואה קני אהני שעבודיה בשעת הלואה ליחשב כשל ישראל וכן נכרי שהלוי לישראל על חמנו אי לאו דנכרי מישראל לא קני לא היה נאסר חף משכנו בשעת הלואה דלא קני כיון דשלא בשעת הלואה היה קני בשעת הלואה נמי היה אלס שעבודיה דנכרי שלא יטורן לנכרו וחף על גב דהוי לישראל וקרינא ביה שלן מ"מ מדאפקיה קרא מלא ימלא לא מחייב אלא כשמנאי לו לגמרי וכיון דאלס שעבודיה דנכרי לא השיב מנאי והכי נמי אמרין כפרה קמא דפסחים ד' ג. ושם ד"ה יחד) יחד לו בית אין זוקן לנכר אע"ג דחשיב לגמרי כשל ישראל כיון דקבל אחריות מ"מ כיון דיחד לו בית אינו מנאי אלא:

נימא

א) כמות מ: כמות לו. ב) ל"ל רבה וכן הוא כר"י ופי' כספר ת"י. ג) וקדושין סד: וש"נ. ד) וברכות כה. ה) ופי' א. ס) ב"ק מו: נט: ב"ב מ. ו) שיעות מג. ז) ל"ל הא.

הגהות הב"ח

א) תוס' ד"ה דברי רבי אמאי קאמר מהורחא מחייב דלא:

הגהות מהר"ב רשבורג

א) ה"ה ד"ה דברי הכל ופי' עד לכסף דקרא לא איירי אלא שלא בשעת הלואה אלא קני מדשמואל וסברי דהלכה כשמואל ואין הלכה כרבי יוסף. מן תיבת מדשמואל עד גמירא נחמק ופי' מדריכ יוסף וסברי דהלכה כרבי יוסף ואין הלכה כשמואל ל"ל דלהדיא פסק בה"ג בב"ק פ"ט ע"א כרבי יוסף ופי' חוב' לעיל כ"ט ע"א ובב"ק י"ז ע"ב כ"ט כ"ה ד"ה דהלכה כרבי יוסף וגם כתבו חס' בשעת מ"מ ע"ב בשם כ"ה דאין הלכה כשמואל וכן הוא בב"ה כ"ה כ"ה דף ק"ח ע"א דלמא לדשמואל גם הא דר' יצחק דמתני' חס' האל בשם כ"ה הוא גם כ"ה ע"א:

השוכר את האומנין פרק ששי כבא מציא

פ.ב.

עין משפט
נר מצוה

(א) שנוטת מנ: (ב) סס מד.
פסקים לא: גיטין לו.
קדושין ח: (א) ו' תוס'
ע"ב: (ד) לעיל כט: ב"ק נ:
שנוטת מד: מדרס לג:
(ס) ג"ל שוה: (ז) ונכוחות
מט: (ח) ו' ופלה ד:.

מוסף רש"י

קתא: בית ד' (שבועות
מ:). אבד קתא דמגלא
אבד אלפא זוזי. דסבר
וקביל, אבל כל זוזי שזין
קיימין על כרחו גובה חובו,
אם מלוה סתם הוא, סתם
מלוה שגם יום, ואם פירש
לו זמן כשיעור זמנו יפרע,
ולא מצי לממר כפתי סברת
וקבילת, דאי לשם משכון
קבלת, לשם פירעון לא
קבלת, וזין דקבילת לשם
משכון כל כמה דלא מהדר
ליה משכונתא לא בני ולא מצי
פטר נפשיה דבמי שזין
(סו). מנין לבעל חוב
שקונה משכון. כל ימי
הלוואה התשכון קני לו ואם
נאמץ מייד כחונקין, אשכח
עליו לא כשומר סתם ולא
כשומר שטר כשטרין
כחונקין, אלא כולו כשטרין
ובשמיטתו עומד (פסחים
ק:). ולך תהיה צדקה.
השגת העובט כתיב, אי
אמת קונה משכון איכא
צדקה הכא שכינה שגב
כשלתמו, ששאלו לו זה דבר
הקני לו, ואם אינו קונה,
צדקה בהשגתו זו מנין, על
שלו שגב (סו). שלא
בשעת הלוואה. מנין ע"י
ג"ד, דכתיב משתעי קתא,
דכתיב לעיל מניה בחון
מעמד והאשכח וגו', ואמר
מר זה שלוח כ"ד (שבועות
מ:). שומר אבדה. הכניס
אבדת חנינו לנימו, דכתיב
ואספתו אל מוך ביתך וביק
(נז). כשומר חנם. ואינו
חייב אלא כפשיעה (עירך
כס). כשומר שטר, וחייב
בגובה ואבדה, דשומר שטר
מלוה הוא, דשופק בנזונה
פטור מן המלוה (סו) א"י.
שטר מלוה (שבועות מ:).
לימא דרב יוסף תנאי
היא, דמלתא דרבה דאי
תנאי היא, דר' עקיבא דאי
ליה דרבה, אלא דרב יוסף
מי לימא תנאי היא, מי מני
לאוקמי לר' אליעזר כותיה
(סו).

על המשכון. בשעת הלוואה משמע: ומסני. שהלווה פירות: אי
הכי קמה ליה מסני דלא כרבי עקיבא. דקמתי אכל אם הלווה
מעות שומר חנם ואכן קיימא לן במסכת סנהדרין (דף פו.)
בכולהו סתמי סתם משנה רבי מאיר
ספרי ר' שמעון וכולהו אליבא דר'
עקיבא: לימא. ר' אליעזר ור' עקיבא:
דכלא שוי שיעור זוזי קא מפלגי
ובדשמואל פליגי. דאי בדשוי מודה
ר' אליעזר לגבויינא שקליה ודכלא
שוי פליגי דלרבי אליעזר לית ליה
דשמואל דלמר אבדו אלפא זוזי
וסבר דקביל לגבויינא הא לית ליה
לרבי אליעזר דמיון דלא שוי לזכרון
דברים צעמא הוא דנקיט ליה
ושומר חנם הוא ור' עקיבא אית ליה
דשמואל ואמר סבר וקביל בתורת
משכון וכל כמה דלא מיהדרי ליה
לא לגבי: דכולי עלמא לית ליה
דשמואל. דלרבי אליעזר לא מפסדי
כלום ולר' עקיבא אינו מפסדי אלא
כנגד המשכון: שקונה משכון. לכל
מילי להתייבב כחונקין: אימור
דאמר ר' יחזק במשכנו שלא בשעת
הלוואה. דהא קרא במשכנו ע"י
שלוח כ"ד כתיב דכתיב לעיל מניה
בחון מעמד ומוקמינן לה לקמן
(דף קג.) בשלית ג"ד והוא ודאי
קני לגבויינא שקליה וליכא לדמיוה
למשכנו בשעת הלוואה ובהך פלוגתא
דרבי אליעזר המלוה על המשכון
קמני: והכא בשומר אבדה קא
מיפלגי. דטעמא דר' עקיבא משום
דשומר שטר מלוה הוא והשופק
במלוה פטור מן המלוה דאי בעי לא
יביי ריפתא לעניא: שומר אבדה.
שנמא אבדה והכניסה אל מוך ביתו
דכתיב: וכל חונקין (כ) ואספתו אל
מוך ביתך: כשומר שטר. מלוה:
לימא דרב יוסף תנאי. דהא רבה
ודאי תנאי היא דהא ר' עקיבא לית
ליה דרבה ולית ליה לאוקמי
פלוגתייהו בטעמא אחרינא דהא
אחדן בכמה טעמי ולא אחוקמא
אלא לרב יוסף מי מיבעיה לנימר
דרב יוסף: כשומר אבדה דכולי עלמא אית
לכו דרב יוסף.
כלומר רבה הוא דדחיק לאוקמי מילתיה כתנאי אבל רב יוסף
אמר לך רבי אליעזר נמי קאי כותיה היכא דאיכא מלוה כגון שומר
אבדה והכא היינו טעמא דפטור דקא סבר אין כאן מלוה:

נ"מא בדא שוי שיעור זוזי ובדשמואל קמיפלגי. פי' כקונט' אבל
דשוי הוא לכ"ע ש"ס ושיליה שנוטת הייניס (שנוטת דף
מג: ושם מד. ד"ה מא) יש ספרים דגרסי ה"ד אי דשוי שיעור
זוזי מ"ט דרבי אליעזר אלא דכלא שוי ובדשמואל קמיפלגי משמע
כפ"ה דשוי מודו כ"ע וקשה דל"כ
אמאי קאמר דמתינתין דלא כר'
אליעזר לוקמה דשוי שיעור זוזי
ומתי ככ"ע וכ"מ הא דקאמר
דמתינתין דלא כרבי אליעזר היינו
לפי המסקנא דפליגי דשוי שיעור
זוזי ודבר דיוסף דהא לרבה דהלכתא
כותיה פליגי לפי המסקנא דשמואל
דפ"ה בפ"ב לעיל (דף כט. ושם ד"ה
והו) ומיהו יש לומר דלא מצי
לאוקמי מתני' דשוי וככ"ע דאין
סברא שחלוק רבי יהודה על רבי
אליעזר ור' עקיבא אלא ודאי מתני'
דכלא שוי איירי אבל קשה כיון
דשוי שיעור זוזי לכולי עלמא אבדו
מעמיהו אם כן דכלא שוי מה שנגד
המשכון נמי אבדו לכ"ע ואם כן
אמאי ישבע לרבי אליעזר שאבד
המשכון בלא פשיעה מה מריח
מאותה שנוטה והלא המעות שנגד
המשכון אבדו אפי' לא פשע והיתירם
על המשכון יטול אפי' פשע במשכון
כיון דלית ליה לדשמואל וכ"מ כמו
שפירש בקונטרס דהיכא דלא י' נקט
שיעור זוזי אפילו כנגד המשכון לא
יפסדי לר' אליעזר משום דלא נקטיה
אלא לזכרון דברים צעמא זה אין
נראה דאי דשוי אבדו מעמיהו אף
על גב דלית ליה לדשמואל אם כן
ע"כ לא אבדו אלא מטעמיה דרב
יוסף דמשום מלוה היא ש"ס ומהאי
טעמא נמי יפסדי ליה שנגד המשכון
דכלא שוי דהא כ"ס ששעה מלוה
שהלווה על המשכון מועט ועוד
דלפי גירסת הפסחים היה משמע
כרב יוסף וק"ל כרבה כדפריש' בפ'
אלו מילואות (סו) ומיהו יש לומר
דבדשוי הו' לכ"ע שומר שטר ולא
מטעמי' דרב יוסף אלא מטעמיה

דשמואל דחשיב כאלו פירש אבד המשכון אבדו מעותין וכי לא שוי
שיעור זוזי בשעת הלוואה לא נקיט ליה אלא לזכרון דברים צעמא
אפילו כנגד המשכון לא חשיב כאלו פירש אליבא דרבי אליעזר
מ"מ דוחק הוא ונראה לפרש לימא דכלא שוי ובדשמואל קמיפלגי
פי' אף דכלא שוי ובדשמואל קמיפלגי ולא דבר' יחזק רב יוסף
דבטעמיהו לא מצי פליגי אלא דשוי ועוד דלפי האמת לא פליגי
דכלא שוי וזין דכלא שוי דר' אליעזר לית ליה דשמואל ולהכי לא איבד
אף מה שנגד המשכון דמאי טעם יפסדי כיון דלית ליה לדשמואל ורבי עקיבא אית ליה דשמואל ואבדו מעמיהו אפילו היתירם על
המשכון והא דקמתי דמתינתין שומר שטר לאו דוקא דהא האי לינשא לא שייך אמעות יתירם על המשכון אלא כלומר דיון ש"ס דמפסדי הכל
בגוייבה ואבדה ולא בחונקין א"י דמתינתין איירי דשוי דסתם משכון שזה כנגד כל החוב ולכן קרי ליה ש"ס:
לא דבוי' ע"מא אית דהו' דשמואל. בפרק שנוטת הייניס (שנוטת דף מג: ושם ד"ה מתי) פריך לשמואל מדתנין קלע הלוימך עליו
ושקל היה שזה והלה אומר לא כי אלא שלשה דינרים היה שזה חייב ואמאי לימא הא קבלתיה וגרס בספרים וכן פי' בקונטרס
דמתינתין דפריש' כי קאמר שמואל דכלא פירש להאי גירסא א"ש דלא מצי למימר הכא כולהו אית לכו דשמואל דאי ר' אליעזר אית
ליה דשמואל למה ישבע ויטול נהי דלית ליה דרבי יחזק מטעמא דשמואל יפסדי הכל אפי' לא פירש ולא שוי כ"ס דשוי ואי איירי
דפריש' שלא יפסדי לא היה חולק ר' עקיבא אבל לפי גרסת ר"ח דגרס הסם מתני' דכלא פירש ושמואל דפריש' שיאבד ליה מעמיהו
וכן נראה לר"ת עיקר דאין סברא שיאבד כל מעמיהו דכלא פירש וה"פ למאן דמוקי פלוגתייהו דשמואל דר' אליעזר לית ליה דשמואל
ואף על גב דפריש' לא יועיל דאסמכתא היא וכיון דלא איבד מעות היתירם על המשכון גם מה שנגד המשכון לא הפסדי דלאמר
באחיה נשך (לעיל דף סו: ושם) דמי קאמר ליה קני לגבויינא ור"ע סבר דלא מקרי אסמכתא אלא היכא שאמר להסמיך חנינו על דבריו
כגון אם אבירי ולא אעביד אשלים אלפא זוזי אבל הכא המלוה מתל כל חובו אם יפסד המשכון וקשה דלפי גירסא זו אמאי לא קאמר
הכא כולי עלמא אית לכו דשמואל היכא דפריש' והכא בשיעור זוזי ולא פריש' ובד' יחזק קמיפלגי דהא הלכתא כותיה דשמואל
דרב נחמן ונהרדעי ק"ל כותיה הסם יש לומר דסבר גמרא דאי דפריש' מפסדי כל החוב דכלא פירש נמי מפסדי כנגד המשכון דמה
שנגד המשכון דפריש' דמי ולהכי לא מצי למימר כולי עלמא אית לכו דשמואל דל"כ לר' אליעזר למה ישבע ויטול כל מעמיהו דמה
שנגד המשכון יש לו להפסדי כיון דאית ליה דשמואל ומכל מקום הלכתא כשמואל דפריש' ור"ח פירש דאין הלכה כשמואל וטעמא משום
דקאמר הכא כולי עלמא לית לכו דשמואל ואין זו ראייה שכן דרך בהמרא לדמות דכולי עלמא לית לכו אע"ג דכן הלכה כיון דלא מצי
למימר כולי עלמא אית לכו ועוד דלפי האמת דק"ל כרבה פליגי דשמואל וקאי רבי עקיבא ומתינתין דשמואל וא"כ ק"ל דשמואל ואע"ג
דרב פליגי עליה דהא בפרק הובב (לעיל דף מג: ושם) מדמי פלוגתא דרב דערבון לפלוגתא דרשב"ג ורבנן גבי ואינו שזה אלא פלג
ובשנוטת (דף מד:) מדמי פלוגתא דרשב"ג ורבנן לדשמואל א"כ פלוגתא דשמואל ורב לענין מי שפרע דליקורא איתמר והלכה כרב
בליקורא (י"ג דשמואל לענין דינא איתמר והלכתא כשמואל דיני ועוד דר' יוחנן פליגי אדרב ערבון וסבר כשמואל וקיימא לן ז"ר
ור' יוחנן הלכה כרבי יוחנן וכרב נחמן קיימא לן דיני לגבי כולי עלמא וסבר כשמואל:

צ א ב מ"י פ"י מהל'
שפירות ה"ל א ועיין
בהשגות ובמ"מ ובלי"מ
סגן עיין פט טו"ע ח"מ
פ"י ע"כ פ"י ב וע"כ
דנתיב:

תורה אור השלם

1 הקשב תשיב לו את
העובט כבא השמש
ושכב בשלמחו וברכך
ולך תהיה צדקה לפני ה'
אלהיך: דברים כד יג

השובר את האומנין פרק ששי בבא מציעא

צא א מתי פ"ג מהל' שבתות הל' א פסג סס טושי"ע ח"מ ס"י עב סעי' ב:
צב ב מתי פ"ג מהל' מלוה וילה הל' ח פסג פשוט טושי"ע סס סעי' א:
צג ג מתי פ"ג מהל' שבתות הל' ב פסג פשוט טושי"ע ח"מ ס"י דס סעי' א:
צד ד מתי פ"ג מהל' טוק ממון הל' ז פ"ו מהל' חובל ומזיק הל' ח פסג פשוט טושי"ע ח"מ ס"י ח סעי' א:
צה ה מתי פ"ג מהל' טוק ממון הל' ז פסג סס טושי"ע ח"מ ס"י ט סעי' ב:
צז ו מתי פ"ג מהל' טוק ממון הל' ז פ"ו מהל' חובל ומזיק הל' ח פסג פשוט טושי"ע ח"מ ס"י ט סעי' א:

מוסף רש"י

במלוה צריך למשכון. להשתמש בו ומכאן לו מן החוב דמי שכירות המשכון. ר' אליעזר סבר כיון דלרין למשכון אין כאן מלוה ולהנחתו מתנין והי שכירות חס. ור' עקיבא סבר כיון דפחות עליו והולך מלוה הוא ולא הוי עליו אלא משכון שכן (שבועות דף כ"ג) נשברה כדו ולא סילקו כו' פטור מדיני אדם. לשלם חובים ביניו שמים. פורענות גלגל לרשעים. שמתנין להפקד את ישראל ויגדלו ויגזלו. דלא סלקו (ב"ק ס"ג.) אין גמרא בר' מאיר. משעיה פטורין בשעויה שמעתי אף אני ומיהו תמיך אני דכשלה שומר חנם משעיה דלא פשע. דאלה בעמלה כו' יהודה סבירא לי דנתקל לאו פושע הוא ולא חנם. אלא שומר סכר כו' וקטחו פ"ג. הדרן עלך השובר את האומנין

במלוה צריך למשכון. פי' בקונטרס להשתמש ואין להקשות לפירושו דלמאי קאמר לעיל (דף פ"א:) מתנין דלא כרבי אליעזר נוקי מתנין דאין לרין דלעיל אחיא חליצה דרבה דקיימא לן איירי דאין לרין לא הוה פליג רבי יהודה ור"מ פירש לרין למשכון היינו שאינו רוזה להלוות לו בלא משכון ולפירושו א"ש דלא מני לאוקמי מתני' דאין לרין אכל אין נראה פירושו דלישנא לרין למשכון לא משמע הכי ועוד דלע"ג דאין רוזה להלוות אלא על המשכון מלוה קעניד שזלא משכון אין לו להלוות כיון שירא להפסיד ואפשר במשכון: (ועיל) **אימור דאמר ר' יצחק שא"א בשעת הלוואה.**

פי' בקונטרס דשלא בשעת הלוואה קני ליה להחמייד אף באומנין ולפירושו הא דלמר בפ"ק דפסחים ולפירושו הא דלמר בפ"ק דפסחים של כותים שקבל עליו ישראל אחריות היינו דוקא שקבל עליו אחריות דאוגוסין (דהא מלוה על המשכון של חמץ בשעת הלוואה לע"ג דאחריות המשכון עליו מגניבה ואצ"ה ממשמאל ואפי' גדלה פריש כדפ"ל דמה שכנגד המשכון מפורש דמי אפי"ה אין חייב לבער אם לא מטעם דקני ליה לגמרי שלא בשעת הלוואה דרבי יצחק ומיהו נראה דשלא בשעת הלוואה לא קני להחמייד באוגוסין אלא דהוי שומר סכר דהא מדמה מתנין דקתני שומר סכר לדרבי יצחק וכן פי' בהדיא בה"ג שהבאתי לעיל וכן פירש דשעריס דרב האי גאון בשער מ"ב ורין לפרש מאזיה

במלוה צריך למשכון קמפילגי מר סבר א מצוה קא עביד שהלווה והוי שומר סכר סבר לאו מצוה קא עביד שלהנאתו מתכוין והוי שומר חנם: אבא שאול אומר מותר לאדם להשכיר משכונו של עני להיות פוחת והולך: אמר רב חנן בר אמי אמר שמואל הלכה כאבא שאול וואף אבא שאול לא אמר אלא במרא ופסל וקרדום הואיל ונפיש אגרייהו וזוטר פחתיהו: **מתני'** המעביר חבית למקום ושברה בין ש"ה בין שומר שבר ישבע (ו) רבי אליעזר אומר זה וזה ישבע ותמיה אני אם יכולין זה וזה לישבע: **גמ'** תנו רבנן המעביר חבית לחבירו ממקום למקום ושברה בין שומר חנם בין שומר שבר ישבע דברי ר' מאיר רבי יהודה אומר שומר חנם ישבע נושא שבר ישרם רבי אליעזר אומר זה וזה ישבע ותמיה אני אם יבולין זה וזה לישבע דסבר ר' והתניא (ג) נשברה כדו ולא סילקו נפלה גמלו ולא העמידה רבי מאיר (ז) מחייב בהזיקן וחכמים אומרים פטור מדיני אדם וחייב מדיני שמים וקיימא לן (ז) דבנתקל פושע פליגי *אמר ר' אלעזר תברה מי ששנה זו לא שנה זו ואתא ר' יהודה למימר שומר חנם ישבע נושא שבר ישרם האי כי דיניה והאי כי יכולין זה וזה לישבע כשלמא שומר חנם משתבע דלא פושע בה אלא שומר שבר אמאי משתבע כו' לא פושע נמי שלומי בעי ואפילו שומר חנם נמי התינח במקום מדרון שלא במקום מדרון כי מצי משתבע דלא פושע ואפילו

במלוה צריך למשכון. להשתמש בו ולפקוק עליו להיות פוחת מן החוב והולך קמפילגי ורבי עקיבא סבר אפי' הכי איכא מלוה: **מרא.** פשוטי'ר: **פסל.** דולירי'ה: **קרדום.** כיטווא'ה: **מתני'** ישבע. שלא פשע ויפטר. ובגמרא מפרש טעמא אמאי פטור שומר סכר בשעויה הא בלאו פשיעה נמי חייב שאין זה חנם אלא כגניבה ואצ"ה שזה קרובין לאונס ופשיעה: **ר' אליעזר אומר זה וזה ישבע ותמיה אני וכו'.** כלומר אף אני שמעתי מרבתי כרבי מאיר אכל תמיה אני על זה ועו"ה היאך נפטרינן בשעויה. ובגמרא מפרש תמיהה: **גמ'** נתקל לאו פושע הוא. דקאמר ישבע שלא פשע פשיעה אחרת דהא ודאי צ"ל מנתקל לא הוי ועוד דהא פטור לנושא שבר אלא חנם חשיב ליה: וקיימא לן. דבצבא קמא בהמניח את הכד (דף ט"ז:) האי דיניה. דודאי נתקל לאו פושע הוא ונושא שבר ישלם דאי נמי לא הוי פושע דיניה שלם: **התינח במקום מדרון.** דליכא למימר קרוב לאונס הוא: **שלא במקום מדרון.** ודאי פושע הוא: ואפי'

גליון הש"ס

גמ' אבא ר'א. כמותי עב ע"ב וע"ג:
 פשוטי'ר (פשוטי'ר).
 דולירי'ה (דולירי'ה).
 כיטווא'ה (כיטווא'ה).
 מתי פ"ג מהל' טוק ממון הל' ז פ"ו מהל' חובל ומזיק הל' ח פסג פשוט טושי"ע ח"מ ס"י ט סעי' א:

לעזי רש"י

מתי פ"ג מהל' טוק ממון הל' ז פ"ו מהל' חובל ומזיק הל' ח פסג פשוט טושי"ע ח"מ ס"י ט סעי' א:
 מתי פ"ג מהל' טוק ממון הל' ז פ"ו מהל' חובל ומזיק הל' ח פסג פשוט טושי"ע ח"מ ס"י ט סעי' א:
 מתי פ"ג מהל' טוק ממון הל' ז פ"ו מהל' חובל ומזיק הל' ח פסג פשוט טושי"ע ח"מ ס"י ט סעי' א:
 מתי פ"ג מהל' טוק ממון הל' ז פ"ו מהל' חובל ומזיק הל' ח פסג פשוט טושי"ע ח"מ ס"י ט סעי' א:

לעזי רש"י

במלוה צריך למשכון. להשתמש בו ומכאן לו מן החוב דמי שכירות המשכון. ר' אליעזר סבר כיון דלרין למשכון אין כאן מלוה ולהנחתו מתנין והי שכירות חס. ור' עקיבא סבר כיון דפחות עליו והולך מלוה הוא ולא הוי עליו אלא משכון שכן (שבועות דף כ"ג) נשברה כדו ולא סילקו כו' פטור מדיני אדם. לשלם חובים ביניו שמים. פורענות גלגל לרשעים. שמתנין להפקד את ישראל ויגדלו ויגזלו. דלא סלקו (ב"ק ס"ג.) אין גמרא בר' מאיר. משעיה פטורין בשעויה שמעתי אף אני ומיהו תמיך אני דכשלה שומר חנם משעיה דלא פשע. דאלה בעמלה כו' יהודה סבירא לי דנתקל לאו פושע הוא ולא חנם. אלא שומר סכר כו' וקטחו פ"ג. הדרן עלך השובר את האומנין

פי' בקונטרס דשלא בשעת הלוואה קני ליה להחמייד אף באומנין ולפירושו הא דלמר בפ"ק דפסחים ולפירושו הא דלמר בפ"ק דפסחים של כותים שקבל עליו ישראל אחריות היינו דוקא שקבל עליו אחריות דאוגוסין (דהא מלוה על המשכון של חמץ בשעת הלוואה לע"ג דאחריות המשכון עליו מגניבה ואצ"ה ממשמאל ואפי' גדלה פריש כדפ"ל דמה שכנגד המשכון מפורש דמי אפי"ה אין חייב לבער אם לא מטעם דקני ליה לגמרי שלא בשעת הלוואה דרבי יצחק ומיהו נראה דשלא בשעת הלוואה לא קני להחמייד באוגוסין אלא דהוי שומר סכר דהא מדמה מתנין דקתני שומר סכר לדרבי יצחק וכן פי' בהדיא בה"ג שהבאתי לעיל וכן פירש דשעריס דרב האי גאון בשער מ"ב ורין לפרש מאזיה

וסבר רבי מאיר ב'. אכל דר' יהודה אדר' יהודה לא קשיא וע"ג דחכמים דפטרי בשעויה כדו ולא סילקו הו"ו ר' יהודה כדמוכח בהמניח (דף כ"ג:) וסס ד"ה אמר) דסבר רבי יהודה נתקל לאו פושע הוא ויכין דלא הוי פושע לע"ג דלא הוי אונס גמור פטור נשעברה כדו ולא סילקו דלא חשיב כדו אלא בשעויה דכעין גניבה בלאונס דכעין אצ"ה כדו רוח שאינה מלוה פטור דקתני בספא דברייתא דנשברה כדו ומודה רבי מאיר לחכמים במעלה קנקינן על הגג לנגנן ונפלו כרוח שאינה מלוה והזיקו שהוא פטור וא"ת כי נמי סבר רבי מאיר דנתקל לאו פושע הוא אלא חנם אמאי פטור והא אדם המזיק מרבינן (ב"ק דף כ"ו:) מפעל תחת פגע לחייב על אונס כרזון וי"ל דלאו בכל אונס חייב אדם המזיק אלא באונס דכעין גניבה ואצ"ה כדו רוח שאינה מלוה דאמרין טוף פרק שני דב"ק (דף כ"ו:) דנפל כרוח שאינה מלוה מן הגג חייב נזק ורוח שאינה מלוה הוי כעין אצ"ה דאמרין טוף פרק ד' וס' (דף כ"ו:) וכולן חייבים להחזיר דמי השור לבעליו חוץ מש"ח ומוקי לה התם דנעריה שמירה ולא נעריה שמירה מעולה ד' ח' כלה שמירתו כו' ושמירה פחותה היינו דלת שיכולה לעמוד ברוח מלוה ואינה יכולה לעמוד ברוח שאינה מלוה כדמשמע ברש"י הכונס (שם דף נ"ה:) והוי כעין גניבה ואצ"ה דש"ח פטור וש"ש חייב אכל באונס גמור פטור אדם המזיק כדמשמע צירושלמי דאם היה ישן וצב חבירו וישן אצלו והזיקו זה את זה הראשון פטור והשני חייב ובהגהל בתרא (שם דף ק"ג:) טעמיה ואלקיה משלמין דמי צבר בזול דכיון שלא היה להם לידע שהיא שאולה אין משלמים מה שהזיקו אלא מה שנהנו ובריש המניח (שם דף ס"ו:) וסס ד"ה ושואל) לפי שאין דרכן של בני אדם להתבונן בדרכים ושאר שינוי דהתם דפטור ליה לפי שלא היה לו לידע וכן במתנין דהתם (דף ג"ג.) היה בעל חבית ראשון כו' ואם עמד בעל חבית פטור ורבי יהודה ורבי מאיר חייב כיוצא באלו וא"ת רבי יהודה דלמר נתקל לאו אונס הוא ומחייב שומר סכר אמאי פטור מעביר בנחס והלא הוא אדם המזיק וי"ל דנתקל הוי לרבי יהודה כעין גניבה דהוי קרוב לאונס ולכן פטור אדם המזיק ולא מחייב אדם המזיק אלא דבצר שהוא כעין אצ"ה כעין אצ"ה דאמר בהשואל (למן דף כ"ג:) דאצ"ה קרובה לפשיעה וגניבה קרובה לאונס ורוח שאינה מלוה תשובה כעין אצ"ה ולהכי חייב בה אדם המזיק וכן משמע בהגהל קמא (ב"ק דף ט"ז:) וסס ד"ה אימא) דפרין למאן דפטור טבח אומן שקלקל היכא דעביד בנחס מבציתא דקמני בהמה לטבח ויבילה חייב מפני שהוא כנושא שבר השתא מה היה סברתו של מקשה שהוא כנושא שבר אפי' שבוש בהנח א"י סבר דחשיב פושע אמאי תולה אותו בנושא שבר היה לו לומר מפני שהוא פושע וא"י סבר דשומה לגניבה ואצ"ה אעפ"כ חייב דאין אדם המזיק אלא מה מתרין אימא מפני שהוא נושא שבר וא"י דומה לגניבה ואצ"ה בלא שבר נמי ליחייב כדון אדם המזיק וא"י המתרין מדמה לה לאונס גמור א"כ נושא שבר נמי ליפטר אלא ודאי אדם המזיק חייב כדעין אצ"ה ופטור כדעין גניבה והוה מדמי ליה המקשה לקבול שחטיה דאומן לבעין אצ"ה ומשני אימא מפני שהוא נושא שבר אכל בנחס פטור דהוי כעין גניבה:

מאי משתבע. מעיקרא הוה אחי ליה שפיר שנשבע שלא שניה מן המנהג אכל השתא דתרתל דכי נמי לא שניה דהוי פושע ואפילו הכי פטור משום תקנת חכמים אם כן אפילו שניה ממנהגו נמי פטור מנח אותה תקנה דמה לי פשיעה רבה ומה לי פשיעה זוטא ומשני שבויה שלא ככוונה שברתיה:

